

UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI” – CLUJ-NAPOCA
INSTITUTUL DE TURCOLOGIE ȘI STUDII CENTRAL-ASIATICE

MOSTENIREA ISTORICĂ A TĂTARILOR

II

EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE

Pilescu Naci leacai: nr revista istorica de gheait.com

UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI” - CLUJ-NAPOCA
INSTITUTUL DE TURCOLOGIE
ȘI STUDII CENTRAL-ASIATICE

TASIN GEMIL

NAGY PIENARU

Coordonatori

MOȘTENIREA ISTORICĂ
A TĂTARILOR

II

SOCIOLOGIE ȘI LINGVISTICĂ - ANTROPONIMIE ȘI TOPONIMIE SOCIOLOGY AND LINGUISTIC - ANTHROPNYMY AND TOPONYMY	
MEFIK D. KERTSEITOV, Sociocultural and Linguistic Succession of Crimean Tatar Generations in Modern Crimea (Based Upon Sociological Research Study).....	181
AGIEMIN BAUBEC, Valorile gramaticale ale formelor genului masculin din limba tatară din Dobrogea în comparație cu cele ale limbii turcești - Gramatical Values of -gen/-gen Form from Tatar Language in Comparison with -da/-da Form from Turkish.....	187
NEVZAT YUSUF SARIOĞLU, Menirea calăgarului din România - Horse's Purpose in the Tatars of Romania.....	195
ANCA POPESCU, Multiple Toponymy in Crimean Tatar Place-Names (16th-19th Century).....	199
GABRIEL FELICIAN CROITORU, Toponymy in Crimean Tatar Place-Names (16th-19th Century).....	217
GABRIEL FELICIAN CROITORU, Toponymy in Crimean Tatar Place-Names (16th-19th Century).....	229

Editura Academiei Române

București, 2012

Copyright © Editura Academiei Române, 2012
Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate editurii.

EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE
Calea 13 Septembrie, nr. 13, Sector 5
050711, București, România
Tel: 4021-318 81 46, 4021-318 81 06
Fax: 4021-318 24 44
E-mail: edacad@ear.ro
Adresa web: www.ear.ro

Referenți științifici: **prof. univ. dr. Ioan-Aurel Pop**, membru al Academiei Române,
rector al Universității „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca
prof. univ. dr. Nicolae Edroiu, membru corespondent al Academiei
Române, director al Institutului de Istorie „George Barițiu”, Cluj-Napoca

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Moștenirea istorică a tătarilor, II/
coord.: Tasin Gemil și Nagy Pienaru.-
București: Editura Academiei Române, 2012
ISBN 978-973-27-2207-7

Gemil, Tasin și Pienaru, Nagy (coord.)

Redactor: Gelu NEGREA

Tehnoredactare: Luiza STAN

Coperta: Mariana ȘERBĂNESCU

Bun de tipar: 11.11.2012. Format: 16/70 × 100

Coli de tipar: 50,25

C.Z. pentru biblioteci mari: 908.5 (=94.35)

C.Z. pentru biblioteci mici: 9

SUMAR/CONTENTS

CUVÂNT ÎNAINTE/FOREWORD

Acad. DAN BERINDEI – Vicepreședintele Academiei Române.....	9
---	---

ALOCUȚIUNI/SPEECHES

TASIN GEMIL – Directorul Institutului de Turcologie și Studii Central-Asiatice, Universitatea „Babeș Bolyai”.....	15
VAROL AMET – Președintele Uniunii Democratice a Tătarilor Turco-Musulmani din România.....	18

SOCIETATEA ȘI ECONOMIA STEPEI – CONFLUENȚE ȘI METAMORFOZE SOCIETY AND ECONOMY OF STEP – CONFLUENCE AND METAMORPHOSES

TASIN GEMIL, Osmanlı Öncesi Romanya Topraklarında Türk Varlığı / Turkic Presence on the Romanian Territory before the Ottomans.....	27
ALBERT BURKHANOV, The Historical – Archaeological Investigation of the Monuments of the Golden Horde and the Kazan Khanate in Tatarstan (The History, Some Results and Prospects).....	57
HALİL ÇETİN, Mongol – Ilkhanid Legacy in Anatolia (Impact of the Turkish-Mongolian Steppe Culture on the Foundation of the Ottoman State).....	75
EUGEN NICOLAE, Pièces apotropaïques de l'époque de la Horde d'Or découvertes en Moldavie.....	87
VIRGIL CIOCÎLTAN, De la tătari la otomani: mutații în rețeaua comerțului pontic la mijlocul secolului XIV / Von den Tataren zu den Osmanen: Verschiebungen im pontischen Handelsnetz um die Mitte des 14. Jahrhunderts.....	97
GIUSEPPE COSUTTO, When the Italians Turn into Tatars: Notes on the Italian Legacy in Eastern Europe and Black Sea.....	119
NAGY PIENARU, Hacı Giray (1438-1466). Han și negustor / Hacı Giray (1438-1466). Khan and Merchant.....	135
AHMET TÜRK, Kırım Hanlığı'nda Kölelik ve Köle Ticaretine Genel Bir Bakış / General View on Slavery and Trade with Slaves in Crimean Khanate.....	151
NURI KAVAK, Kırım Hanlığı Şer'iyye Sicilleri / Shar'ia Registers of Crimean Khanate.....	167

SOCIOLOGIE ȘI LINGVISTICĂ – ANTROPONOMIE ȘI TOPONOMIE SOCIOLOGY AND LINGUISTIC – ANTHROPONYMY AND TOPONYMY

REFİK D. KURTSEITOV, Sociocultural and Linguistic Succession of Crimean Tatar Generations in Modern Crimea (Based Upon Sociological Research Study).....	181
AGIEMIN BAUBEC, Valorile gramaticale ale formei în <i>-gan/-gen</i> din limba tătară din Dobrogea în comparație cu cele ale formei în <i>-dik</i> din limba turcă / Gramatical Values of <i>-gan/-gen</i> Form from Tatar Language from Dobrogea in Comparison with <i>-dik</i> Form from Turkish.....	187
NEVZAT YUSUF SARIGÖL, Menirea calului la tătarii din România / Horse's Purpose to the Tatars of Romania.....	195
ANCA POPESCU, Multiple Toponymy in the Sancak of Silistria (16th Century).....	199
GABRIEL-FELICIAN CROITORU, Toponomie locală turco-tătară din județul Vlașca.....	217
GABRIEL-FELICIAN CROITORU, Turk-Tatar Local Toponymy in Vlashca County.....	229

DIASPORĂ ȘI EMIGRARE – DEPORTĂRI ȘI COLONIZĂRI DIASPORA AND EMIGRATION – DEPORTATIONS AND COLONIZATIONS

ELDAR SEYDAMETOV, Crimean Tatar Emigration in the End of the 19th – Beginning of the 20th Centuries: Causes, Character and Scope	243
METIN OMER, The Emigration of Turks and Tatars from Dobrogea to Turkey Reflected in the Press of the Time (1936 – 1940)	251
STOICA LASCU, Emigrarea musulmanilor din Dobrogea în perioada interbelică – opinii și aprecieri românești de epocă	257
STOICA LASCU, The Emigration of the Muslims from Dobrudja in the Interwar Period – Romanian Contemporary Opinions and Appreciations	289
MELEK MAKSUDOĞLU, Preserving Crimean Tatar National Identity in the Diaspora	323
ÖMER METİN, İki Savaş Arası Dönemde Dobruca ve Besarabya'daki Hristiyan Türkler / Christian Turks in Dobrogea and Bessarabia During the Interwar Period.....	333

COMUNITATEA TĂTARĂ DIN ROMÂNIA – VECTORII IDENTITĂȚII TATAR COMMUNITY OF ROMANIA – IDENTITY VECTORS

TASIN GEMİL, Înființarea Uniunii Democrate a Tătarilor Turco-Musulmani din România (Documente) / Establishment of the Democratic Union of the Turkish-Muslim Tatars of Romania (Documents)	351
LAURA STANCU, Credința și rezistența anticomunistă musulmană reflectată în documentele Securității / Muslim Faith and Anti-Communist Resistance as Reflected in the Documents of the <i>Securitate</i>	415
VIRGIL COMAN, Repere arhivistice privind Comunitatea Musulmană din Medgidia în perioada interbelică / Archive Highlights on the Muslim Community of Medgidia in the Interwar Period.....	421
STELIAN DUMITRESCU, Aspecte social-economice privind comunitatea turco-tătară din Dobrogea (1900-1914) reieșite din documente de arhivă.....	437
STELIAN DUMITRESCU, Social-Economic Aspects of the Turkish-Tatar Community in Dobrudja (1900-1914) Reflected in Archives Documents	443
CEZMI KARASU, Dobruca Türk-Tatar Matbuatından “Teşvik” / The „Teşvik” Newspaper from Turk-Tatars Publishing House of Dobruja.....	449
ADRIAN ILIE, Dregători otomani de origine tătară în Dobrogea și aportul lor la dezvoltarea așezărilor de pe valea Kara-Su / Turkish Chancellors of Tartar Origin from Dobrogea and Their Contribution to the Development of the Kara-Su Valley Settlements.....	455

DINASTII, FAMILII, ELITE – OAMENI REPREZENTATIVI DYNASTY, FAMILIES, ELITES – REPRESENTATIVE PEOPLE

IVANICS MÁRIA, Giray sülale adı hakkında bazı düşünceler.....	469
IVANICS MÁRIA, Рассуждения о династическом имени Гиреев	477
FAHRI KARIMLI, Mari personalități azerbaidjane de origine tătară din secolul al XX-lea / Great Personalities of Azerbaijan Tatar Origin from the Twentieth Century.....	487
SIDDIK KORKMAZ, Musa Carullah Bigiyef'in Kur'an ve Sünnet Çerçevesinde İslam Anlayışı / Mūsā Jārullāah Bigiyef's Understanding of Islam in the Frame of the Qur'ān and the Sunnah.....	491
DMYTRO URSU, A la recherche d'Orphée Criméen: la biographie de Bekir Çobanzade en discussion	507
CEZMI KARASU, SERKAN AKINIZ, Mehmet Niyazi Bey'in Bilinmeyen Gazete Yazıları / Unknown Press Articles of Mehmet Niyazi Bey.....	515
ERŞAHİN AHMET AYHÜN, Mehmed Hâlim Vani Yurtsever Hayatı ve Eserleri / Life and Works of Mehmet Hâlim Vani Yurtsever	531
MELEK FETISLEAM, Djedidismul lui Ismail Bey Gaspıralı în Dobrogea / Le Djedidisme du Ismail Bey Gaspıralı en Dobroudja	555

OGLINZILE TRECUTULUI - MEMORIA ȘI IMAGINEA CELUI ALT MIRRORS OF THE PAST - MEMORY AND IMAGE OF THE OTHER

CĂLIN FELEZEU, Imaginea tătarilor în conștiința românească din secolele XV-XIX / Image of the Tatars in Romanian Consciousness from XVth – XIXth Centuries	565
LAURA-ADINA FODOR, Imaginea tătarilor în <i>Cronica Transilvaniei (1608-1665)</i> de Georg Kraus	573
LAURA-ADINA FODOR, Image of the Tatars in the <i>Chronicle of Transylvania (1608-1665)</i> by Georg Kraus	587
MARGARETA RĂCHITĂ ASLAN, Percepția elementului turco-tătar în manuscrisul lui Nagy Szabó Ferencz.....	601
MARGARETA RĂCHITĂ ASLAN, Nagy Szabó Ferencz' in Elyazmalarında Tatarların Algılanması	621
ANDREEA ATANASIU-CROITORU, Repere tătarești în spațiul românesc în opera colonelului Mihai Drăghicescu	643
CASIAN POPA, Câteva aspecte privind imaginea „Tătarului” și a „Turcului” reflectată în manualele de istorie din România perioadei interbelice	651
CASIAN POPA, Some Aspects Concerning the Image of the “Tatar” and of the “Turk” Reflected in the Scholastic Manuals of History in Romania of the Interwar Period	663

PRAXIS ȘI TEORIE - GEOPOLITICĂ ȘI GEOSTRATEGIE PRAXIS AND THEORY - GEOPOLITICS AND GEOSTRATEGY

MEHMET MAKSUDOĞLU, Kırımlıların Geçmişi ve Geleceği / Tatars: Past and Future	677
VASILE SIMILEANU, Crimeea – Contextul geopolitic actual / Crimea – In the Present Geopolitical Context	691
VASILE SOARE, Tătarii din Asia Centrală. Trecut și prezent (Însemnările unui diplomat român) / Tatars of Central Asia. Past and Present (Notes of a Romanian Diplomat)	705
MARIUS GERALD STAMATE, Crimeea – Geostrategic Base between the Balkans and Caucasus. The Black Sea – Geopolitical Theory	723

CULISELE DIPLOMAȚIEI - CONFRUNTĂRI ȘI RIVALITĂȚI BACKSTAGE DIPLOMACY - CONFRONTATIONS AND RIVALRIES

VENIAMIN CIOBANU, Recuperarea Crimeii – „o monedă de schimb” oferită Porții de diplomația franceză și suedeză (1792-1812)	747
VENIAMIN CIOBANU, The Recovery of Crimea – “Exchange Money” Offered to the Porte by the French and Swedish Diplomacies (1792-1812)	761
SERGEAN OSMAN, Sfârșitul Hanatului Crimeei, de la Küçük Kaynarci la anexarea rusească: politici reformiste tardive, disoluția ordinii etatiste și expansionism țarist / The End of the Crimean Khanate, from Küçük Kaynarci to the Russian Annexation: Tardy Reformist Policies, Dissolution of the Statist Order and Tsarist Expansion	775
BOGDAN MIHAIL, Contribuția tătarilor la înfrângerea țarului Petru I la Stănilești (1711) / The Tatar's Contribution to the Defeat of the Czar Peter I at Stănilești (1711)	799